

A 85 ÉVE SZÜLETETT ANDOR ÉVA
A DAL- ÉS OPERAÉNEKES ¹
Szerkesztette: Angelika Lippe
III.

„– Tizenöt évesen énekelt először dalokat. Ma is szívesen lép dalesteken koncertpódiumra?”

– A drámai miniatűrök megszólaltatása különleges belső izgalmat okoz, operai szerepeim előtanulmányainak is nevezhetném. Egy-egy zenei gyöngyszemmel harmóniát teremteni az emberek lelkében a legnagyobb gyönyörűség, az éneklés művészetének alfája és omegája. A daléneklés nélkül szegényebb lennék.”

(Nyilatkozat Máta Györgyinek – Pesti Műsor, 1976. május 13.)

¹ Részletek (szöveg és képek) Angelika Lippe Nyílegyenesen c. Andor Éva emlékére szerkesztett könyvből (Magyar Állami Operaház 2017), míg a videók a Parlando számára válogatva a YouTube-ról valók. Ez az összeállítás az Andor Éva életútját bemutató sorozat 3. része. Az sorozat 1. része a Parlando 2024/3. (májusi) számában jelent meg: [85 ÉVE SZÜLETETT és 10 ÉVE HUNYT EL Andor Éva \(Budapest, 1939. december 15. – 2014. május 16.\) Liszt Ferenc-díjas opera-énekes, egyetemi docens, tanszékvezető tanár. Részlet Angelika Lippe Nyílegyenesen – Andor Éva pályaképe c. könyvből \(Magyar Állam Operaház, 2017\),](#) míg a második rész pedig a Parlando 2024/4. (szeptemberi) számában: [85 ÉVE SZÜLETETT és 10 ÉVE HUNYT EL Andor Éva \(Budapest, 1939. december 15. – Budapest, 2014. május 16.\) Liszt Ferenc-díjas operaénekes, érdemes művész, egyetemi docens, tanszékvezető tanár \(II.\) Lippe Angelika: Tanulási évek. Részlet Angelika Lippe Nyílegyenesen – Andor Éva pályaképe c. könyvből \(Magyar Állam Operaház, 2017\)](#)

Andor Éva és Andor Ilona (zongora) gyakorlás közben

„Ének- és zenekultúrájának alapja a népdal, vérévé vált mindaz, amire Kodály is tanította, ösztökélte az évek folyamán. Még javában főiskolás volt, amikor két nap alatt megtanulta Bartók „opus 15” ciklusát, amelyet akkoriban Kodály hangszerelt. S maga Kodály segített neki eligazodni ennek a váratlanul jött feladatnak a rengetegében. Utána azt írta a zongorakivonat kottájába: „Andor Évának első igazi szereplése emlékére”.

(Részlet Gách Marianne írásából: A hét portréja Andor Éváról – Lírai szerepkörben...Film Színház Muzsika, 1968)

„Életemben az első számottevő elismerést az 1964-es müncheni énekverseny hozta meg, ahol harmadik lettem (az első díjat nem adták ki), de a voltaképpeni indulást a Veszprótól kaptam. Maticic Budapesten vezényelte ezt a hatalmas művet, s azóta Csengery Adrienne-t és engem minden újabb előadásra fölkér, bárhol dirigálja is. Öröm és megtiszteltetés számomra ez a gesztus, de egyben csodálatos lehetőség is: ritkán adatik meg egy énekesnek, hogy egy oratórium-szerepet annyi fellépésen csiszolhasson és alakíthasson, mint egy operaszínpadi figurát.”

(Nyilatkozat Kerényi Máriának – Muzsika, 1974 / 4)

Kodály Zoltán, Andor Éva és Fischer Annie

Drei Wege stehen vor mir,
 welchen soll ich wählen?
 3 Liebste habe ich, zu welchem
 soll ich gehen?
 Wählte ich den einen, ist der
 andere böse, so wird mein armes
 Herz nunmehr wieder ruhig.
 Den einen ich bedauere,
 den anderen viel mitleidig geben,
 oder auch bedauern.
 Aber den dritten verlasse ich nie
 in Leben.

Poco andante (1. 2.) Kodály Zoltán
 J. 63. 68
 Három út előttem, Melyiket indadják?
 ritard
 Három a sze-tém, Melyiket indadják?
 cresc.
 a tempo
 E-gyikem fo-dalok,
 Copyright 1954 by Zenemikló Vállalat, Budapest

Andor Éva Énekszó-példánya, saját kezű bejegyzésekkel és német fordítással

Énekszó Op. 1 Három út előttem (2:14)

Egyveleg – Énekszó Op. 1 Három út előttem (2:13)

Énekszó Op. 1 Csak aztat csodálom (2:01)

Énekszó Op. 1 Jöjj te hozzám (1:04)

Énekszó Op. 1 Kinyílt a kalitka (1:34)

Énekszó Op. 1 Ha ki szépet szeret (1:58)

Énekszó Op. 1 Azt gondolod rózsám (2:25)

Énekszó Op. 1 Jaj, de régen nem láttalak (1:22)

Énekszó Op. 1 Tudtad, tudtad (2:10)

- Énekszó Op. 1 Isten adta kis barnája (0:41)
Énekszó Op. 1 Azt gondolod, hogy én bánom (1:16)
Énekszó Op. 1 Ne sajnáld galambom (2:27)
Énekszó Op. 1 Kötöttem bokrétát (2:04)
Énekszó Op. 1 Vékony a pókháló (1:50)
Énekszó Op. 1 Ki-ki derül, meg beborul (1:37)
Énekszó Op. 1 Sem szántok, sem vetek (0:12)
Énekszó Op. 1 Sohasem cselekszem (1:40)

Andor Éva dalestje

„Andor Éva nemrég Portugáliában énekelt Mahler VIII. szimfóniáját, a minap Angliában énekelt Bartók- és Kodály-dalokat; az elmúlt szombaton Pécsen ő volt a Szent Erzsébet legendája című Liszt-oratórium Erzsébetje, másnap már Pozsonyba utazott s e mű Ferencsik János vezényelte hanglemezfelvételén vesz most részt.”

(s.n. – Film Színház Muzsika, 1973/6.)

„Andor Évát gyakran hallottam koncerteken is. Azok közé az énekesek közé tartozott, akiknek nincs feltétlenül szükségük kosztümre, díszletre, kellékekre, mert hangjuk képes a legmélyebb emberi érzések közvetítésére. Számtalan oratórium szoprán-szólójának tolmácsolása, átéltsége mély hitében gyökerezett.”

(Halmai Katalin: Személyes vallomás Andor Éváról - részlet)

„Amerikában Kodály-ösztöndíjjal tölthettem néhány szép hónapot 1968-ban; ezt az időszakot önálló dalestek és Mahler IV. szimfóniája jelzi repertoáromban. A Lincoln Center után Helsinki csodálatos koncertterme, a Finlandia Hall következett: Beethoven IX. szimfóniája Okko Kanu vezényletével. [...] Michel Corbozzal is több alkalommal énekeltem – Bielben, Lisszabonban és a spanyolországi Quencában – Bach, Vivaldi és Mozart műveit, Fritz Riegerrel pedig Mahler VIII. szimfóniáját. S hadd említsem ebben a sorban, és éppen legszebb emlékeim között azt a Kodály [Budavári] Te Deumot is, amit a Rádiózenekar olaszországi turnéja során Lehel György dirigált. [...] ugyancsak a hazai koncertéletnek köszönhetem Abbadót (Mahler: II. szimfónia), Gönnenweint (Haydn: Teremtés), Jean Martinont (Beethoven: Missa Solemnis) is.”

Andor Éva dalestje

(Muzsika,
1972 / 12)

Mahler: 2.
Vezényel:

a

Éva, [Hamari](#) Júlia / ének

Koncert Claudio Abbadoval a Zeneakadémián, 1969. Forrás: MTI Fotóarchívum, Fotó: Molnár Edit

„Amerikában Kodály-ösztöndíjjal tölthettem néhány szép hónapot 1968-ban; ezt az időszakot önálló dalestek és Mahler IV. szimfóniája jelzi repertoáromban. A Lincoln Center után Helsinkiben csodálatos koncertterem, a [Finlandia](#) Hall következett: Beethoven IX. szimfóniája [Okko Kanu](#) vezényletével. [...] [Michel Corbozzal](#) is több alkalommal énekeltem - [Bielben](#), Lisszabonban és a spanyolországi [Quencában](#) - Bach, Vivaldi és Mozart műveit, Fritz Riegerrel pedig Mahler VIII. szimfóniáját. S hadd említsem ebben a sorban, és éppen legszebb emlékeim között azt a Kodály [Budavári] Te Deumot is, amit a Rádiózenekar olaszországi turnéja során Lehel György dirigált. [...] ugyancsak a hazai koncertéletnek köszönhetem Abbadót (Mahler: II. szimfónia), [Gönnenweint](#) (Haydn: Teremtés), [Jean Martinont](#) (Beethoven: [Missa Solemnis](#)) is.”

(Nyilatkozat [Kerényi Máriának](#) – Muzsika, 1974 / 4)

74 75

Zeneakadémia – 1969. 9. 28.

szimfónia („Feltámadás”)

Claudio Abbado

Közreműködik: a Magyar Állami

Hangversenyzenekar,

Budapesti Kórus (karigazgató: Forrai Miklós), Andor

„Az oratórium előadásának kiemelkedő szólistateljesítményét nyújtotta Andor Éva. Biztos érzékkel mintázta meg a kicsi és nagy formaegységeket, kitűnően oldotta meg igényes szólamának technikai nehézségeit. Stílusának az oratórium egészéhez alkalmazkodó alakításában intellektuális kontrolljának is nagy szerepe lehetett.”
(Sz. Farkas Márta – *Filharmónia Műsorfüzet*, 1970 / 13)

„A szólisták közül Andor Éva kitűnő hangdiszpozícióban és – mint mindig – igen muzikálisan énekel.”
(*Hamburger Klára* – *Filharmónia műsorfüzet*, 1972 / 39)

„–Mit jelent az Ön számára az oratóriumok világa? – Énekesi pályám egyik értelmét. Nemcsak azért, mert fegyelmezettségre nevelt, nagyfokú koncentrációra „kényszerített”, hanem énektechnikám további tökéletesítésére is ösztökél.”
(*Nyilatkozat Máta Györgyinek* – *Pesti Műsor*, 1976. május 13.)

„– Tizenöt évesen énekelt először dalokat. Ma is szívesen lép dalesteken koncertpódiumra?

– A drámai miniatűrök megszólaltatása különleges belső izgalmat okoz, operai szerepeim előtanulmányainak is nevezhetném. Egy-egy zenei gyöngyszemmel harmóniát teremteni az emberek lelkében a legnagyobb gyönyörűség, az éneklés művészetének alfája és omegája. A daléneklés nélkül szegényebb lennék.”

(Nyilatkozat Máta Györgyinek – Pesti Műsor, 1976. május 13.)

[Psalms of Rapture \(1:57\)](#)

[The Legend of St. Elizabeth \(4:23\)](#)

„A szólisták közül ki kell emelnünk az Erzsébet szerepét éneklő Andor Évát [...]

A zene folyamatával és a közönséggel olyan kontaktusba került, amelyben a mű legdrámaibb, operaszerű részletei is hitelesen szólaltak meg. Hangja a magasságok és a középfekvés táján egyaránt kiegyenlítően szólt; izgatott párbeszéde Zsófia hercegnővel az egész előadás csúcspontjaként maradt meg emlékezetünkben.”

(Lukin László – Országos Filharmónia műsorfűzet, 1973 / 20.)

„A szólisták közül ezúttal is a címszereplő magasodott ki: Andor Éva kitűnő hangi diszpozícióban, átszellemült, gyönyörű éneklésével valóban meg tudja jeleníteni ezt a sugárzóan tiszta és poétikus nőalakot, a tragikus sorsú Árpád-házi Szent Erzsébetet, a szegények gyámolítóját olyannak, amilyennek Liszt elképzelte.”
(Hamburger Klára – Muzsika, 1973 /5.)

Part 2, After Epiphany No. 10 Ride into Jerusalem: Hosanna, benedictus (11:46)

Part 1, Christmas Oratorio No. 2 Pastorale and Herald Angel's Song: Angelus Domini (7:24)

Christmas Oratorio No. 2: "Angelus Domini" (7:23)

Part 3, Passion and Resurrection No. 14 Resurrexit! (7:11)

Pastorale and Herald Angel's Song: Angelus Domini (1:57)

© 2011 HUNGAROTON RECORDS LTD

Kodály Zoltán, Andor Éva,
Komlóssy Erzsébet, Lukács Ervin és Forrai Miklós

Hymne de l'enfant a son réveil (10:54)

© 1968 HUNGAROTON RECORDS LTD.

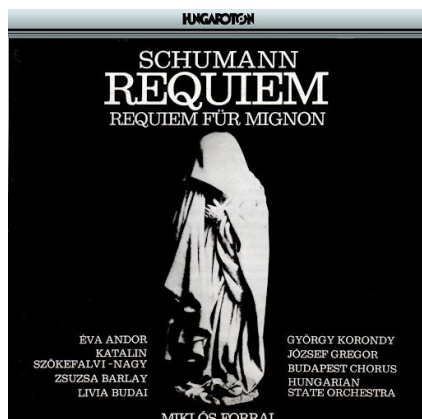

**Egmont Overture, Op. 84: No. 1 Lied. Die Trommel gerühret, das Pfeifchen
gespielt (2:49)**

© 1974 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Coronach D. 836 Op. 52, No. 4 (4:08)

Franz Schubert: Coronach D. 836 Op. 52, No. 4 ·
Gott, meine Zuversicht Psalm - Gott in der Natu
Csengery Adrienne, Andor Éva, Budai Livia (ének)
© 1976 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Requiem Mignonért Goethe Wilhelm Meister című művéből Op. 98 No. 3 (2:48)

Requiem Mignonért Goethe Wilhelm Meister című művéből Op. 98 No. 6 (2:04)

Requiem Op. 148: I. Requiem (3:05)

1. Requiem Op.148: IV. Liber scriptus (7:45)

Requiem Op. 148: VII. Hostias (1:37)

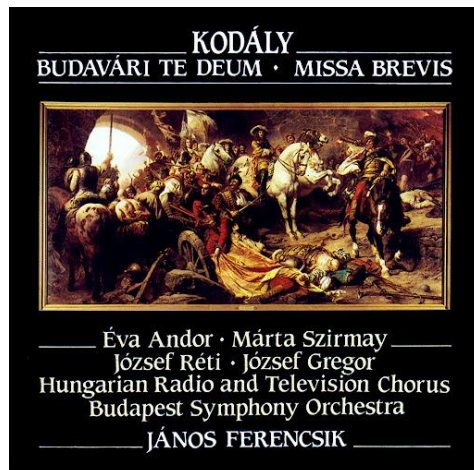
1. Requiem Op.148: IX. Benedictus - Agnus Dei (5:44)

© 1975 HUNGAROTON RECORDS LTD.

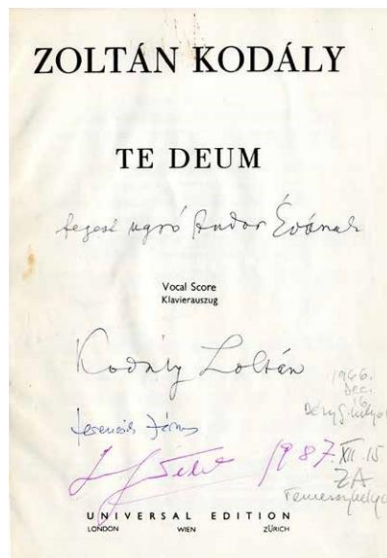
Des Knaben Wunderhorn: Das irdische Leben (2:41)

© 1988 HUNGAROTON RECORDS LTD

Budavári te deum (21:57)

© 1986 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Egy zeneakadémiai koncertbeugrás, Te Deum után egy fényképet kaptam tőle, rajta ez a dedikálás. Azóta is mindig ez a gondolat jut eszembe, és ad ösztönzést az alázatos munkára.

Soha nem lehetünk elégedettek azzal, amit elértünk. Arra törekszem, hogy az emberségnek és a művészetnek háromvonalas „C”-jét alsó határnak tekintessem.

Andor Éva

Spinning Room: No. 4 Üres ládám az ajtóba (2:30)

Spinning-Room - Görög Ilona (No.9) (7:29)

Spinning Room: No. 13 A csitári hegyek alatt (4:52)

© 1986 HUNGAROTON RECORDS LTD.